

2. „Blahoslavení chudí v duchu“: Člověk a to, co jej přesahuje

Úvod

Echt, Vojna na Itálii

Jednou mi řekl Martin, umírá mi tchyně... Po měsíci zavolal jeho kamarád, umírá mi maminka...

Otázky na účastníky:

- (1) Co je to být „chudý“?
- (2) Co si představíte pod výrazem „duch“?
- (3) Co si představíte pod spojením „chudý v duchu“?

1. Výklad blahoslavenství

„Blahoslavení chudí v duchu, neboť jejich je království nebeské“ (Mt 5,3)

Traband, Princezna Lada

1.1 Chudí v duchu

Řecké slovo *ptochos* („chudý“) označuje člověka, který nemá vůbec nic a žije jen z milosti druhých; je ve svém přežití zcela závislý na druhých, je ekvivalentní slovu *žebrák*. (dnes snad „bezdomovec“). Podle SZ stojí takto chudý člověk (hebr. *anaw*) zcela pod zvláštní ochranou Boží. Tato chudoba má silně náboženské zabarvení, protože v této své bídě již tomuto člověku nezůstalo kromě úpěnlivého volání k Bohu o pomoc vůbec nic.

Slovo dále určeno výrazem *duchem* nebo *v duchu* (srov. Zj 3,14-21); blahoslavenství je mimoto koncentrací mnoha SZ textů (např. Ž 40,18; Iz 29,18; 41,17; 61,1-2). Co tedy znamená „duch“?

Duch člověka je silou, díky které je člověk živou bytostí (srov. Gn 2,7; 104,29-30; Jb 10,8-9; Kaz 12,6-7 atd.). Právě tato *nejživější a podstatná „část“* je určena, charakterizována „chudobou“: člověk si je tím nejživějším a nejhlubším způsobem vědom vlastní chudoby.

Tato chudoba znamená závislost člověka na darech a pomoci druhých, aby mohl přežít, a je pravým opakem samostatnosti a soběstačnosti. Nejprůvodněji se ukazuje v chudobě materiální, ale není omezena pouze na ni. Chudoba není přímo pokora, ale k ní přivádí.

V Ježíšově blahoslavenství chudoba duchem neoznačuje vědomí jakékoli závislosti, ale závislosti na Bohu. Uznání této závislosti je nejpravdivějším a nejzákladnějším postojem inteligentního tvora před svým Stvořitelem.

Hradišť'an: Krátký popis léta

1.2 Království nebeské

Řecké slovo *basileia* („království“) není ani tak území jako spíše Boží láskyplná vláda a přítomnost v tomto území, přebývání Boha s lidmi, plnost toho, po čem každý člověk touží a nač se těší. U Mt o něm Ježíš mluví poprvé ve 4,17, je to jeho první veřejná věta! Tato věta směřuje k *Horskému kázání*, které ukazuje podmínky, jak do tohoto království vejít; jsou shrnuty v 7,21: *Ne každý, kdo mi říká Pane, Pane vejde do království nebeského; ale ten, kdo činí vůli mého Otce v nebesích*. V samém středu Horského kázání pak je modlitba Otčenáš, jenž je prosbou o jeho příchod.

Ježíš káže *radostnou zvěst o Božím království* (srov. 4,23; 9,35; 24,14), tedy obsahem radostné zvěsti je království nebeské! Jednotlivé charakteristiky Božího království Ježíš vysvětluje ve 13. kapitole, v 18. kapitole se mluví o podmínkách vstupu a lidských postojích; nutné postoje i v závěrečné řeči: 25,10 – bdělá připravenost, 25,21.23 – věrné a odpovědné používání hřiven, 25,35-40 pomoc potřebným.

V plné manifestaci Božího království přijde Syn člověka jako *král* 25,34 a *pastýř* 25,32. Vstoupit do království nebeského (srov. 5,20; 7,21 atd.) je totéž jako vstoupit *do života* (18,8.9; 19,17), *na svatbu* (25,10) a *v radost svého Pána* (25,21.23)!

Vztah k nebeskému království je přítomný („*jejich je*“), v protikladu k *budoucím* zaslíbením ostatních šesti blahoslavenství; tedy chudí duchem jsou *již dnes* vlastníky Božího království (viz Mt 25,34: *Tedy řekne těm po pravici: Pojd'te, požehnání mého Otce, ujměte se království, které je pro vás připraveno od založení světa.*)

2 Praktické důsledky

Chudoba jako závislost na „Bohu“?

Stvořil jsi nás pro sebe, Bože, a nepokojné je srdce naše, dokud nespočine v tobě, tak zní slavná věta z Augustinových Vyznání. Chudoba v duchu, chápaná jako závislost na Bohu, je zdrojem nepředstavitelné svobody. Člověk je svobodný vůči nepřijetí, neúspěchu, kritice, nedostatečnému ocenění atd., díky tomu zůstává vyrovnaným a klidným, nezahořklým a nevyčerpaným. Dosažení takového stavu vyžaduje práci.

Žít v závislosti na Bohu předpokládá naučit se žít v přítomnosti Boha, který mne absolutně přijímá právě proto, že jsem na něm naprosto závislý. Tento stav není stavem, kterému se člověk učí; je stavem, který objektivně existuje a který člověk subjektivně musí objevit.

Je něco podobného možné i bez Boha nebo Bytosti, člověka přesahující? Jestliže ano, jak zakotvím svoji chudobu?